แบบฟอร์มสรุปผลงานวิจัย/โครงการวิจัย 1 หน้ากระดาษ A4 (สำหรับบัณฑิตผู้รับทุน)

1. ชื่อผลงาน/โครงการ การสร้างพื้นที่ทางสังคมสู่วิถีชีวิตใหม่ของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยภูเขา ในจังหวัดกำแพงเพชร
2. ชื่อผลงาน/โครงการ A Construction of Social Space to Get a New Way of Life Thai Hill Tribe Ethnic Groups in Kamphaeng Phet Province
3. ชื่อ นามสกุล นักวิจัย โอกามา จ่าแกะ
4. ชื่อ นามสกุล นักวิจัย Ogama Jakae
5. **ที่อยู่ที่ติดต่อได้** คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร
   เบอร์โทร 095-6407292 **อีเมล์** okama24@hotmail.co.th
6. ชื่อหน่วยงาน มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
7. ปี พ.ศ. ที่ดำเนินการเสร็จ 2562
8. คำค้น keyword การสร้างพื้นที่ทางสังคม, การกลายเป็นคนชายขอบ, คนพลัดถิ่น, อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์, ชาวไทยภูเขา
9. อ้างอิง https://huso.kpru.ac.th/main/

(ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประจำปี 2560)

10. รูปภาพ หรือภาพเคลื่อนไหว (สามารถแยกไฟล์ หรือใส่รวมไว้ในเนื้อหาได้)

การสังเคราะห์การอพยพย้ายถิ่น การกลายเป็นคนชายขอบ และการสร้างพื้นที่ทางสังคมสู่วิถีชีวิตใหม่ของกลุ่ม ชาติพันธุ์ชาวไทยภูเขาในจังหวัดกำแพงเพชร สามารถนำเสนอเป็นภาพได้ดังนี้

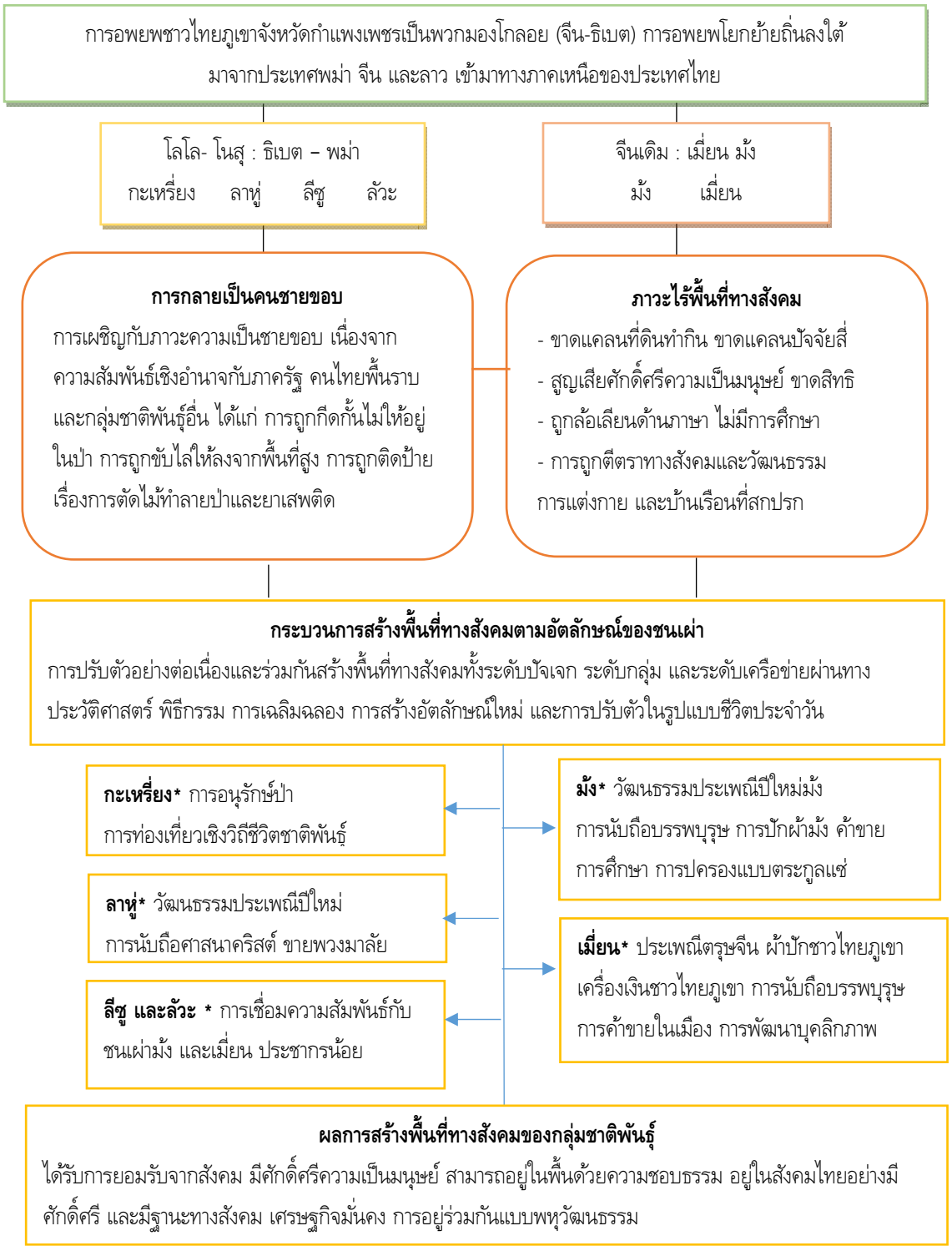

ภาพที่ 1 สังเคราะห์การสร้างพื้นที่ทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยภูเขา จังหวัดกำแพงเพชร

11. คำอธิบาย 1 หน้ากระดาษ A4 (font Tahoma ขนาด 10 แบบ Regular)

ความสำคัญของงานวิจัยการสร้างพื้นที่ทางสังคมสู่วิถีชีวิตใหม่ของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยภูเขา ในจังหวัดกำแพงเพชรกลุ่มชาติพันธุ์ คือ ชาวไทยภูเขาที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาของรัฐไทย สถานการณ์ของการเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ ช่วงแรกในการอาศัยอยู่ในดินแดนที่อยู่ในการควบคุมของรัฐไทยบนพื้นที่สูง การมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มอำนาจที่เหนือกว่า และกลุ่มคนพื้นราบ แรงกดดันต่าง ๆ ที่กลุ่มชาติพันธุ์เผชิญในแผ่นดินไทย ทำให้อดีตกลุ่มชาติพันธุ์ตกอยู่ในสภาพคนชายขอบที่แทบไร้พื้นที่ทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจและวัฒนธรรม เมื่อเผชิญกับสถานการณ์ดังกล่าว การสร้างพื้นที่ทางสังคม (Social Space) การปรับตัว การพัฒนาศักยภาพตนเอง การสร้างความเป็นชุมชน จึงมีความสำคัญสำหรับการอยู่รอดในสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง เมี่ยน กะเหรี่ยง ลาหู่ ลีซู ลัวะ ในจังหวัดกำแพงเพชร การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาและการอพยพของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยภูเขาในฐานะคนพลัดถิ่น การกลายเป็นคนชายขอบของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยภูเขาในจังหวัดกำแพงเพชร และการสร้างพื้นที่ทางสังคมสู่วิถีชีวิตใหม่ของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยภูเขา วิธีการดำเนินงาน ผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 70 คน แบ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง เมี่ยน กะเหรี่ยง ลาหู่ ลีซู และลัวะ จำนวน 60 คน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ 5 คน และคนไทยพื้นราบ 5 คน การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ยึดถือกระบวนทัศน์การตีความ เครื่องมือวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบบันทึกภาคสนาม แนวคำถามการสนทนากลุ่ม และแบบการสังเกตแบบมีส่วนร่วม วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูลเชิงคุณภาพตามหลักการปรากฏการณ์วิทยา

ผลการวิจัย พบว่า การอพยพของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยภูเขาจังหวัดกำแพงเพชรเป็นพวกจีน-ธิเบต แบ่งเป็น2 กลุ่ม ได้แก่ พวกจีนเดิม คือ ม้ง เมี่ยน และพวกธิเบต-เมียนมา คือ กะเหรี่ยง ลาหู่ ลีซู และลัวะ กลุ่มชาติพันธุ์อพยพในฐานะคนพลัดถิ่นจากมณฑลยูนนานเข้าสู่ประเทศเวียดนาม ลาว เมียนมา ไทย มีสาเหตุจาก 1) เกิดจากการกระทำของมนุษย์เกิดสงคราม การถูกกดขี่จากภาครัฐ การแทรกแซงของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย และ 2) เกิดภัยธรรมชาติ ฝนไม่ตก และอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ โดยที่กลุ่มชาติพันธุ์ต้องเผชิญกับภาวการณ์กลายเป็นคนชายขอบอันเนื่องมาจากความสัมพันธ์ เชิงอำนาจกับภาครัฐ ประสบการณ์ชีวิตของการเป็นชายขอบ พบว่า มีการปรับตัวอย่างต่อเนื่อง และได้ร่วมกันสร้างพื้นที่ทางสังคมทั้งระดับปัจเจก ระดับกลุ่ม และระดับเครือข่าย ผ่านทางประวัติศาสตร์ พิธีกรรม การเฉลิมฉลอง การสร้างอัตลักษณ์ใหม่ และการปรับตัวในรูปแบบชีวิตประจำวัน ประกอบด้วย การพัฒนาศักยภาพของตนเองด้วยการเรียนรู้ การยกระดับด้านการศึกษาและเศรษฐกิจ การปรับทัศนคติที่ดีต่อภาครัฐ การพัฒนาบุคลิกภาพให้สะอาด แต่งกายเหมาะสม การเข้าร่วมกับการพัฒนาของภาครัฐ และสร้างเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์ระดับประเทศ โดยนำเสนอภาพลักษณ์ใหม่ผ่านการแสดงความเป็นพลเมืองดี คือ 1) ด้านสังคมวัฒนธรรม ทุกชนเผ่าสามารถแสดงอัตลักษณ์ของตนเองผ่านการนับถือศาสนา การประกอบพิธีกรรม และประเพณีตามอัตลักษณ์แต่ละชาติพันธุ์ 2) ด้านเศรษฐกิจ ชนเผ่าได้ประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของบรรพบุรุษเพื่อการประกอบอาชีพและการเชิดชูวัฒนธรรมทั้งปัจเจกบุคคลและการรวมกลุ่ม 3) ด้านการศึกษา ทุกกลุ่มชาติพันธุ์ส่งบุตรหลานเรียนหนังสือเพื่อการพัฒนาบุคลิกภาพและสร้างทางเลือกในการประกอบอาชีพที่หลากหลายมากขึ้น 4) ด้านการเมือง การปกครอง การมีส่วนร่วมทางการเมือง และการคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ในการปกครองตนเอง 5) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะชนเผ่ากะเหรี่ยงที่สะท้อนให้เห็นว่าสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับป่าได้ และทุกกลุ่มชาติพันธุ์ได้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมอนุรักษ์ทรัพยากร ผลการสร้างพื้นที่ทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์สะท้อนให้เห็นว่าปัจจุบันคนกลุ่มนี้ได้รับการยอมรับจากสังคม และสามารถยกระดับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์มากกว่าในอดีต สามารถอยู่ในพื้นที่ด้วยความชอบธรรม อยู่ในสังคมไทยอย่างมีศักดิ์ศรี และมีฐานะทางเศรษฐกิจและชีวิตความเป็นอยู่ที่มั่นคง นอกจากนี้ผลจากการสร้างพื้นที่ ทางสังคมตามอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ยังนำไปสู่ความหลากหลายวัฒนธรรมที่กลุ่มชาติพันธุ์สามารถอยู่ร่วมกันได้แบบพหุวัฒนธรรม ซึ่งช่วยให้หลุดพ้นจากสภาวะความเป็นชายขอบ และเกิดการพัฒนาศักยภาพตนเองและกลุ่มชาติพันธุ์ในระดับที่สูงขึ้น

ประโยชน์ของผลงานวิจัย*เชิงนโยบาย* **กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมป่าไม้, กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงวัฒนธรรม ได้มีข้อมูลวางแผนบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อใช้ประโยชน์และลดผลกระทบต่อกลุ่มชาติพันธุ์ การจัดทำยุทธศาสตร์โดยเปิดเผยผลต่อกลุ่มชาติพันธุ์มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน มีการชดเชยเยียวยาที่เหมาะสมกับกลุ่มชาติพันธุ์ที่ได้รับผลกระทบ และศึกษาผลกระทบในการประกาศใช้นโยบายไล่ที่กับพื้นที่อื่นกลุ่มชาติพันธุ์อื่นแต่ละภูมิภาคในประเทศไทย การส่งเสริมและค้นหาความเป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ที่แท้จริงการศึกษาอัตลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์อื่นด้วยอย่างเท่าเทียมกัน งานวิจัยค้นพบการเปิดพื้นที่ทางสังคมด้วยการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สำหรับหน่วยงานในพื้นที่พัฒนากลุ่มชาติพันธุ์เขตภาคเหนือและภาคเหนือตอนล่าง ศูนย์พัฒนาชาวไทยภูเขา สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานวัฒนธรรม องค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถนำองค์ความรู้วิธีการสร้างพื้นที่ทางสังคมโดยการปรับตัว ต่อสู้ ต่อรอง การพัฒนาศักยภาพของตนเองให้สังคมยอมรับการมีตัวตนในสังคมหลุดพ้นจากสภาวะความเป็นชายขอบไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาศักยภาพและสร้างเครือข่ายกลุ่มชาติพันธุ์จังหวัดกำแพงเพชรเพื่อขับเคลื่อนการบริหารจัดการศูนย์จัดแสดงวัฒนธรรมชาวไทยภูเขา การสร้างพื้นที่ทางสังคมด้วยการนำวัฒนธรรมพัฒนาเป็นเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การเปิดพื้นที่ผ่านมิติสังคมและวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับบริบทในแต่ชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ของรัฐบาลไทย เพื่อพัฒนาให้สอดคล้องกับบริบทในแต่ละชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทยต่อไป**